

SAPTE
OCTOMBRIE

Vlad Zografi s-a născut la București în 1960. A studiat fizica la Universitatea din București, iar în 1994 a obținut un doctorat în fizică atomică la Universitatea Paris XI, Orsay. A debutat în februarie 1990 în *România literară*, cu o povestire. A publicat proză (*Genunchiul stâng sau genunchiul drept*, 1993 și *Omul nou*, 1994), apoi teatru: *Isabela, dragostea mea* (1996, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Oedip la Delphi* (1997), *Regele și cadavrul* (1998), *Viitorul e maculatură* (1999, Premiul Uniunii Scriitorilor), *America și acustica* (2007, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Petru* (2007, conținând variante revăzute ale unor piese publicate anterior), *Toate mințile tale* (2011). *Petru* a fost prima piesă de teatru românească pusă în scenă după 1989 la Teatrul Bulandra, iar spectacolul (regizat de Cătălina Buzoianu) a fost invitat la Bienala de la Bonn în 1998. În 2012 a publicat eseu *Infinitul dinăuntru. Șase povestiri despre om, societate și istorie*. Odată cu apariția, în 2016, a romanului *Efectele secundare ale vieții* (Premiul Observator Lyceum, 2017), Vlad Zografi s-a întors la proză.

VLAD ZOGRAFI
ŞAPTE
OCTOMBRIE

 HUMANITAS
BUCUREŞTI

I

„Am să-ți spun eu cum e. Nu vezi soarele, ești înconjurat de o lumină difuză care își schimbă în permanență culoarea, dimineața e albăstruie, la prânz verde, după-masă galbenă, seara roșiatică, noaptea pâlăpăie mov, nu vezi luna, nici stelele. Plouă săptămânal la ore fixe, temperatura e plăcută, douăzeci-douăzeci și două de grade tot timpul anului, deși noțiunea de an mi se pare improprie. Aerul e curat fiindcă nu sunt industrii poluante, se simte totuși un miros, imposibil să ți-l descriu, la început ești surprins, adulmecă în stânga și-n dreapta, pe urmă te obișnuiești și-l ignori. Nu există munți sau dealuri, dacă urci în turnul din centru vezi până departe, ai impresia că te afli pe un plan, nu pe o sferă sau pe vreun corp geometric oarecare, câmpia se prelungește la nesfârșit. Și, în fond, iartă-mi întrebarea prostească, tu de unde știi că Pământul e rotund? Pentru că ți l-au fotografiat din spațiu? E un argument. Dar nu imbatibil. Vreme de mii de ani oamenii au fost convinși că Pământul e plat, și poate că, într-un fel, erau mai aproape de adevăr. Dacă pornești în plimbare dincolo de marginile orașului, pe câmpie, întâlnești speciile de plante cunoscute, care cresc liber, ca într-o grădină englezească sau chinezească, nu ca într-una franțuzească tăiată riguros cu foarfecile, așa cum presupun că te-ai aștepta. Orașul, în schimb, are o structură regulată, cu o rețea de străzi perpendiculare împânzind suprafața unui pătrat perfect. În ce-i privește pe locuitori, află că nu sunt nici mai înalți, nici mai

scunzi decât noi, fizic ne seamănă, cu deosebirea că au ochii mai mari. Trăiesc în blocuri de opt etaje, identice, vopsite în alb, apartamentele sunt confortabile și spațioase, însă fără bucătării, pentru că lumea mănâncă numai la cantinele cu autoservire răspândite la intervale egale între blocuri. Nu, restaurante nu există. Cum te știi gurmand, trebuie să te previn că n-ai să găsești la cantină fripturi cu cartofi prăjiți, totuși mâncarea e foarte hrănitoare, mai gustoasă decât în armată. Pardon, am uitat că tu n-ai făcut armata, te invidiez, eu am fost la infanterie, caporalii s-au purtat mizerabil... N-am de gând să te plictisesc cu amintirile mele cazone. Îți închipui probabil că domnește o atmosferă militarizată, însă nu-i chiar așa, disciplina și austeritatea lor sunt înșelătoare. Ce-i drept, la magazinele de la parterul blocurilor poți cumpăra doar strictul necesar, altminteri mărfuri de calitate, dar ei nu-și doresc mai mult, orice formă de lux le e străină și ar respinge-o instinctiv. Ai fi tentat să spui că e o societate omogenă și egalitară, un fel de comunism liber consimțit, deși nu-i tocmai expresia potrivită, să zicem un comunism acceptat în mod firesc, fără închisori și fără absolut nici o legătură cu ce-am trăit noi. De pildă, n-au mașini, lumea circulă cu bicicletele sau cu niște autobuze roșii, supraetajate, ca la Londra, care vin punctual din zece în zece minute. Se îmbracă simplu, nu neapărat sobru, dar nimeni n-ar alege haine extravagante în culori țipătoare, e o chestiune de gust, ceea ce îți creează impresia că poartă un fel de uniforme. O să te surprindă să afli că necesitățile fiziologice nu i-au părăsit, însă au fost mult diminuate. Fac sex, dacă vrei să știi, bănuiesc că asta te preocupă pe tine, da, fac din când în când sex noaptea, în intimitatea dormitorului, stimulați de pâlparea mov, totuși apetitul lor sexual e modest. În compensație, li se oferă o gamă largă de distracții. Canalele de televiziune transmit nonstop filme fantasy, thrillere, comedii, telenovele, spectacole muzicale, documentare și emisiuni-concurs de cultură generală. Ai să-mi spui că sunt lipsiți de imaginație, dar ce e imaginația?, un joc cu

reguli schimbătoare, ei practică jocuri cu reguli fixe. Fac sport, peste tot vezi terenuri de fotbal, baschet, volei, patinoare, bazine de înot, piste de atletism. Dacă alergi, nu te gândești. Ai dreptate, cel mai bun lucru e să nu te gândești la nimic, dar asta, din păcate, mi se pare greu chiar și pentru ei. Ți-am spus că disciplina și austeritatea lor sunt superficiale, efectul deprinderilor căpătate inevitabil acolo, în realitate au sentimente, chiar puternice. De pildă, sunt mari iubitori de câini, îi scot în parcuri, unde există un țarc special amenajat, acoperit cu nisip auriu. Câinilor le place la nebunie s-o rupă la goană după bățul aruncat de stăpân, să-l apuce cu botul și să-l aducă înapoi dând din coadă, pentru a țâșni din nou ca din pușcă după același băț, o mișcare mecanică repetată de zeci de ori, de sute de ori, care totuși nu pare să-i plictisească. Dar știm noi cu adevărat ce-i în mintea unui câine? Mă gândesc că sentimentul datoriei îi face să dea din coadă, sau latura pur sportivă a unei activități pe care nici la câinii noștri n-o înțeleg. Da, se bea câte un pahar de vin alb demisec sau demidulce, în funcție de preferințe, însă rareori și numai înainte de culcare. Altă distracție e lectura. Există biblioteci publice de unde poți împrumuta cărți neproblematic, înțelegi ce vreau să spun, ei se mulțumesc prin forța împrejurărilor cu ce li se oferă, ignorând restul literaturii. Cartea ta, de pildă, n-ar avea ce căuta acolo, bănuiesc că nu-ți faci iluzii. Dacă interesul pentru cărți e limitat și inegal, în schimb toată lumea citește cu pasiune ziarul, unicul ziar, distribuit gratis la cantină. După masă, grupuri-grupuri pornesc pe jos, sau pe biciclete, sau se urcă în autobuzele roșii supraetajate ca să ajungă la gară. E clădirea cea mai impunătoare, ca un templu, situată lângă turn, cu un ceas imens, rotund, așezat în mijlocul frontonului care se sprijină pe douăsprezece coloane ionice. După ce treci printr-un hol placat cu marmură roz, pătrunzi în spațiul deschis unde se opresc șinele de cale ferată. Mulți vin la gară aducând cu ei ziarul tipărit pe hârtie lucioasă, îl despăturesc, îl parcurg atent ca să mai verifice o dată. Nu conține decât

listele celor care vor muri curând, cu data și ora exactă. Când se apropie trenul, toți se bulucesc spre peron să-i întâmpine. Pe unii cu flori și aplauze, pe alții cu huiduieli și injurături. Așa e pe lumea cealaltă.“

Zaharia a tăcut. Rămăseserăm numai noi doi la Porcăria, ceilalți o șterseseră de mult, nici la mesele din jur nu se mai vedeau clienți, doar Clorofila ne privea sictirită și stătea cu mâinile înfipite în șoldurile enorme înconjurate de o fustă scurtă, cu șuncile dezvelite. Asta m-a făcut să mă gândesc la un poem închinat celulitei, omagiu adus faldurilor de piele, ceva foarte grațios, după gustul meu. Netezimea aceea cauciucată a epidermei, netezimea de păpușă gonflabilă, mi se pare complet inexpresivă și-mi trezește bănuiala că s-a infiltrat siliconul. Mă rog, nu toate se siliconează, însă n-are a face, artificiale sunt și femeile naturale dacă nu simți mirosul cărnii ușor fezandate, adevărul suprem că suntem ființe muritoare. Mai era și bila dură din creierul meu, mă rănea imprevizibil, o înveleam în vată, dar de unde să secrete mintea mea atâta vată? Vata e un produs de lux, numai că și eu eram un produs de lux, după câte am apucat să-mi dau seama într-o viață de om. Bila îmi urla în toți neuronii ceva despre un țesut moale, cu elasticitate reversă, acoperind un trup foarte mic, un metru cincizeci, poate chiar mai puțin. Îmi ajungea până la stern? Până la buric? Am lăsat bila să-și facă damblaua, am acoperit-o apoi stângaci cu câteva imagini ale atrocităților curente, am băut vinul rămas în pahar și eram gata să scriu pe un șervețel de hârtie poemul celulitei, când am observat privirea Clorofilei. Încă un poem îngropat. Șervețelul zăcea mototolit lângă pahar.

Am întors capul spre Zaharia. Dacă sunt și ceilalți de față, cu greu scoate câte o vorbă, se uită la noi ca un spion picat de pe planeta Marte și deghizat într-un bărbat șters, uscățiv, obosit. Abia când rămânem singuri se pune în funcțiune și începe să-și debiteze poveștile trăgănat, cu voce de marțian, fără inflexiuni neașteptate, uitându-se undeva sus, în dreapta, naiba știe la ce.

Nici acum nu vânașe vreo reacție din partea mea, iar eu mă chinuiam să-mi imaginez de unde aș putea face rost de niște bani. N-aveam de la cine să împrumut și, oricum, datoram o sumă care în aritmetica mea echivala cu infinitul. Până atunci mă descurcasem cât de cât, era slujba de redactor, mai venea o colaborare, mai pica și o traducere, mă mai ajutau rudele industriale cu care între timp mă certasem, că de prieteni industriali n-am avut parte. O porcărie! Și nu mă refer la cârciuma noastră binecuvântată, care-și trăgea numele de la coastele rumenite unse cu un sos vinețiu dubios, ci la mizeria vieții.

Văzând că tăcem blegiți, Clorofila s-a apropiat de masa noastră. M-am prefăcut că descifrez un mesaj în șervețelul de hârtie mototolit, apoi că descopăr o pată pe suprafața paharului. Simțeam vibrațiile celulitei și regretul că n-o omagiez. Fără să aștepte vreun gest din partea mea, Zaharia a vârât mâna în buzunar, a scos portofelul, i-a întins Clorofilei trei bancnote de o sută și i-a zis să păstreze restul. Un bacșiș scandalos, dar m-am abținut să i-o spun. Clorofila ne-a zâmbit tâmp – nu merita nici un poem, dă-o dracului! Ne-am sculat de la masă și ne-am cărat.

Un an și jumătate mai târziu, pe la nouă seara, mergeam spre o țintă precisă și neverosimilă, navigam pe străzi luminate sărăcăcios fără să mă grăbesc, ca și cum aș fi vrut să obțin o amânare, deși ar fi trebuit s-o iau la goană, ba nu, ar fi trebuit să mă urc imediat într-un taxi, îmi permiteam, aveam în portofel două hârtii de-o sută, plus ceva mărunțiș. Aș spune că sufeream (sufăr încă?) de un spirit de contradicție față de mine însumi care s-a dezvoltat din copilărie: combăteam orice dorință cu afirmarea în public – de fapt, convingerea interioară – că nu se va îndeplini. Cu cât voiam mai tare ca echipa X să câștige un meci, cu atât declaram mai ferm că-l va pierde, și n-o făceam doar ca să mă audă ceilalți – deși, bineînțeles, era aici și o formă naivă de exhibiționism –, ci mai ales ca să-mi confirm spaimele. Așa ceva se numește de regulă *a cobi*, însă e un cuvânt vulgar și cred că nu mi se potrivește, pentru că presupune o reacție mecanică și ignoră procesul complicat prin care treceam, mișcarea dinăuntru spre exterior și invers, șirul de reflexii între oglinzile paralele ale speranțelor și angoaselor, un joc grav cu mine însumi, grav încă din copilărie, atunci când, privite din afară, toate mizele trebuie să fi părut ridicole. Dar mizele nu sunt niciodată ridicole, echipa X era începutul și sfârșitul lumii mele meschine.

Și uite că n-am reușit să mă debarsez de obiceiul ăsta, a devenit reacția mea spontană față de tot ce riscă să devină miraculos, o neîncredere atavică în generozitatea destinului, care se contopea cu presimțiri inavuabile. Navigam deci pe străzi luminate

slab, cărând bagajul ușurat al persoanei mele, iar amânarea în care mă bălăceam mi-a deșteptat spiritul de observație. M-am oprit în dreptul unui bar din care zbiera o muzică idioată. Geamul imens fusese rabatat, așa că puteam distinge perfect ce se întâmpla înăuntru: zece-cincisprezece fete dansau fără parteneri, pe margine trei băieți discutau plictisiți și nu stătea nimeni la mesele rotunde înghesuite într-un colț. M-am uitat mai atent: nu erau doar adolescente, erau și femei de vreo douăzeci sau treizeci de ani, însă toate aveau în comun un soi de crispă, de stângăcie, și ambiția sterilă de a-și imita reciproc gesturile. Mi-am zis că am de-a face cu un curs de dans, dar nici una nu părea să fie profesoara, nu vedeam decât mișcări inabile și încrâncenare. De ce mama dracului se chinuia? Ce datorie aveau de îndeplinit? Datoria de a fi fericite dansând – asta era! De pe fruntea unei femei masiv fardate sudoarea se prelingea, stricându-i desenul din jurul ochilor, ceea ce n-o împiedica să se bâțâie energetic încoace și-ncolo.

Mă dureau urechile, am mers mai departe, înaintând pe o stradă întunecoasă. Atingeam elastic cu talpa pantofului asfaltul denivelat, mă simțeam într-adevăr ușor – ce-i drept, slăbisem în ultima vreme grație activității fizice la care fusesem condamnat, eram în formă. Brusc, am auzit o izbitură în gardul opac pe lângă care treceam și un lătrat teribil care a provocat reacția în lanț a altor lătrături din curțile vecine. De când eram puști declanșam automat reacția violentă a câinilor, dacă nu eram protejat de lese, botnițe sau garduri săreau pe mine să mă muște cu o furie pe care multă vreme n-am înțeles-o. Abia târziu, după ce am depășit vârsta la care deprinzi arta de a-ți bate joc de tine, mi-am dat seama că animalitatea mea ancestrală, emanând din oase, viscere, piele, ochi, era corect percepută de câini, că recunoșteau în mine un seamăn periculos, că eram trădat de mișcări și-mi era imposibil să-mi proclam inocența. Deși împărtășeam aceeași ființă obscură cu ei, n-aveam la dispoziție limbajul prin care să-i avertizez că... Ce? Rămas în pană de

argumente, nu pot atinge cu degetul diferența exactă dintre mine și câini. Copil fiind, o luam la goană, mă îndepărtam cât mai repede de gardul printre gratiile căruia se înfîșea botul animalului monstruos, cu canini ascuțiți, gălbui-strălucitori, și-mi astupam urechile. Înaintând de data asta pe strada întunecată, n-am făcut același lucru, doar am iuțit pasul, lăsând în urmă o înjurătură cleioasă.

Și am ajuns în dreptul statuii lui Vasile Lascăr. Turnat în bronz, cocoțat pe un soclu înalt, capul îi era înghițit de ramurile unui arțar stufos. Fără să-i văd fața, din postură ghiceam o expresie solemnă. La picioarele lui stătea lipită de soclu un fel de muză (ce altceva? o fecioară întruchipând patria? o zână?), și ea de bronz, pe țâțele căreia măgarii din cartier desenaseră un soutien argintiu. Vasile Lascăr însuși fiind inaccesibil din cauza arțarului, m-am concentrat asupra muzei. O figură placidă, banală, nu văd cum m-ar fi putut inspira – dar eu n-am fost nici odată Vasile Lascăr, el avea probabil alte gusturi. Oricum, făcea legi, nu poeme. Poate că la juriști inspirația circulă pe alte canale, e o specie de care m-am ținut departe, temându-mă că, bezmetic cum sunt, risc să ajung pe mâna lor și să mă las târât în complicații fără sfârșit. Am alungat orice gând legat de juriști, și m-am întors la muză. De sub faldurile togii îi ieșeau la iveală, bine conturate, degetele de la picioare – în fine ceva cât de cât interesant. Purta pe cap o cunună de lauri, iar în mâna dreaptă ținea un condei ciuntit, lăsându-ți impresia că tocmai a scris niște cuvinte memorabile pe soclu. În lumina palidă am reușit să descifrez: „Vroesc să fac din administrație o a doua magistratură.“ Nu pricepeam nimic. Mă uitam când la muză, când la ghetele lui Vasile Lascăr, în speranța că voi căpăta un indiciu.

Am renunțat, am traversat strada și m-am îndreptat spre stația de tramvai, unde mai așteptau trei siluete. Un tânăr acneic, cu căștile înfipte în urechi, își freca asiduu ecranul telefonului mobil. M-am apropiat încercând să descopăr ce caută, dar, la doi pași de el, dum-dum-ul țâșnind din căști m-a oprit. Mai era